Словосполучення. Будова і види словосполучень за способами вираження головного слова

Мета: поглибити знання учнів про словосполучення, дати поняття про види зв'язку слів у реченні, навчити аналізувати словосполучення за способом вираження головного слова, визначати види підрядного зв'язку; розвивати вміння використовувати в мові синонімічні конструкції, розвивати творчі вміння побудови словосполучень з різними видами зв'язку; виховувати любов і повагу до рідного слова, шану до народної мудрості.

Проблемне запитання

- Як правильно сказати: пробачте мені (кому?) чи пробачте мене (кого?); опанувати науку (що?) чи опанувати наукою (чим?).
- Чому у вас виникають труднощі та різні думки?

Види зв'язку слів у словосполученні

Узгодження

залежне слово вживається у роді, числі й відмінку, що і головне: цікавий твір

Керування

головне слово керує залежним, яке приєднується до головного за допомогою прийменника або без нього:

підійшов до берега свято осені

Прилягання

залежне слово зв'язане з головним лише за змістом:

приплив швидко

Вид словосполучення	Спосіб вираження головного слова	Приклади
Іменникове	іменник	чудова хустка
Прикметникове	прикметник	червоний від хвилювання
Числівникове	числівник	два зошити
Займенникове	займенник	дещо незрозуміле
Дієслівне	дієслово	ходити на гурток
Прислівникове	прислівник	далеко в лісі

Гра «Нам цікаво»

■ Записати, поставити запитання від головного до залежного слова, визначити види зв'язку у словосполученнях, дібрати антоніми до виділених слів.

Читання **вголос**, кава по-угорськи, шапка набакир, сьогодні **вдень**, зовсім поруч, щоденна праця, непохитна мужність, рідний погляд, молодіжний фестиваль, славити батьківщину, пісня про щастя, потрібний людям, радісно дітям.

Згрупуйте словосполучення залежно від частини мови, якою виражено головне слово; позначте головні та залежні слова.

• Знайомий з розповіді, любов до людей, захист Вітчизни, щастя жити, їхати відпочивати, буду любити, вірити людям, пізно ввечері, сильний вірою, гарний собою, розповідь про нього, плавати на катері, повертаючи книгу.

На основі поданих слів способом керування утворіть словосполучення.

Зразок: розповідати казку, розповідати цікаву казку.

Утворіть і запишіть словосполучення, у яких наведені слова виступали б то в ролі головних, то в ролі залежних слів. Визначте вид кожного словосполучення за способом вираження головного слова.

 Вітер, радісний, учитися, мрія, щастя, канікули, виконаний, праворуч, краще. Доберіть і запишіть до поданих словосполучень синонімічні. Визначте засоби граматичного зв'язку. Простежте, чи змінилися ці засоби після зміни словосполучень.

Тарасові слова - слова Тараса.

Твори Франка, мамина ласка, сестрин зошит, бабусина пісня, посмішка дідуся, солом'яна стріха, лимонний пиріг, дерев'яний паркан, вода з джерела, день осені, сад улітку, людина без турбот.

Творче конструювання

• 3 поданими словами утворити словосполучення, використовуючи вид зв'язку слів керування. Скласти 3-4 речення з утвореними словосполученнями. Зробити синтаксичний розбір речень.

Директор, школа; говорити, подруга; здібний, математика; запрошувати, однокласник; вітайте, Олена Вадимівна; наполягати, змагання; сильніший, команда; відповідай, Вероніка.

(Мікрофон))

- Що таке словосполучення? З чого воно складається?
- Які сполучення слів не вважаються словосполученнями?
- Які синтаксичні зв'язки існують між словами у словосполученні? Поясніть особливості кожного.
- Які є види словосполучень за будовою і за головним словом?

Домашне завдання

- 1. Опрацювати параграф 6 на стор.20-24
- 2. Виконати вправу 7 на стр. 22-23